

Miše
Martinović i
Pero Kvirgić
("Dubrovačka
trilogija" u
režiji Joška
Juvančića,
1999.)

PO SITNICAMA POZNAJE SE ČOVJEK

Igre u mom srcu

PIŠE VEDRAN BENIĆ

Ne znam, odnosno godinom rođenja ne mogu se sjećati kolika su i kakva u Dubrovniku bila njozanja na Pometov kotorski govor u Fotezovoj preradbi "Dunda Maroja" i kako su se u prvom desetljeću Igara glumci nosili s dubrovačkim dijalektom. Ali sjećam se da je početkom šezdesetih po Gradu kružio vic kako je u "Skupu" jednom glumcu nehotice izletjelo: "Kaj zboriš Skupe?" Ponosni na dugu povijest svoga Grada, toliko da ljudima sa strane to ponekad djeluje prepotentno, Dubrovčani su iznimno osjetljivi prema "stranim" naglascima u njihovom dijalektu. Po gotovo nezamjetnim poskliznućima u naglasku lako prepoznaju nekoga tko nije iz Grada. Iskreno, nije lako "vanjskim" glumcima izboriti se za ono dubrovačko "a", pa se u tom lutanju između "a" i "o" često znaju upustiti u karikaturno prenaplašavanje, što baš i nije zgodno, pogotovo ako je izvan konteksta.

Ipak, s protokom vremena, u svakodnevnom govoru u Dubrovniku danas sve više blijedi dubrovački dijalekt. Još u vremenima moga djetinjstva moglo se u restoranima čuti pitanje: "Oprostite, de vam je destro?" Danas bi vjerojatno konobar blijedo pogledao na takav upit, pitajući se iz koje je stranjske zemlje ovaj doskitaš! Odatle i mnogi rječnici dubrovačkoga koji se posljednjih godina tiskaju, kao i emisije tipa "Da se ne zaboravi". Da dijalekt, a pogotovo specifični dubrovački naglasci sve više blijede, dobro je znao Miše Martinović. Kao jezični savjetnik u mnogim dubrovačkim pred-

stavama, gospodar Miše je zadnjegodine života prisilno boraveći u kući posvetio akcentuiranju dubrovačke književne baštine. Svim je posjetiteljima, pa tako i meni kad sam ga 2019. intervjuirao za dokumentarac o 70. obljetnici DIJI, ponosno pokazivao debele knjige dubrovačkih djela u kojima je ručno akcentuirao svaku pojedinu riječ. U tu ga je priču za vrijeme dvogodišnjeg angažmana u Zagrebu uvukao Bratoljub Klaić. Veliki je jezikoslovac, sjećao se Miše, smatrao da je jezik Vojnovića ili Držića orijentir za hrvatski jezik po dužinama i unutarnjoj poetici: „Ja sam s njim strašno profitirao, mene je on uvukao u to! Zvao bi me na probe raznih predstava u Zagrebu, pa bi mi rekao daj mi reci dubrovačku riječ za ovo ili ono. Molim te, izgovori, hoću čuti melodiju.“

U "vječnoj" borbi glumaca koji nisu izvorni dubrovački govornici s ovdašnjim načinom govora postoji iznimka, glumac koji je dubrovački dijalekt prihvatio dobro, usudio bih se konstatirati - savršeno. To je Pero Kvirgić. Poznavajući specifični dubrovački izgovor, Vojo Šiljak ga je u HTV-ovoj emisiji "Svjedoci vremena" iz 2013. godine zapitao kako je u tome uspio?

"Od Čale sam to naučio", rekao je Kvirgić. "Frano Čale je bio izvanredan pedagog, on me naučio da malo pjevno govore Dubrovčani. A onda je Gavella govorio - nemoj mi popevati, govori kak' spada, Tako sam Gavellu i Čalu iskombinirao!" Kvirgić je u istoj emisiji o umijeću glume izrekao još jednu slično briljantnu pouku, toliko da sam je odabrao za naslov: "Pripremajući se za uloge uvijek sam promatrao oko sebe, hvatao sitnice u životu. Smatram da je sitnica važnija od riječi, jer positnicama poznaje se čovjek!"

Pero Kvirgić
i Miše
Martinović
("Dundo
Maroje" u
režiji Joška
Juvančića,
1976.)